

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

Zda je vyhrožování způsobilé k tomu, aby v jiném vzbudilo důvodnou obavu, je třeba posoudit se zřetelem ke všem konkrétním okolnostem případu, zejména k povaze vyhrůžky, k fyzickým a charakterovým vlastnostem pachatele ve srovnání s fyzickými a povahovými vlastnostmi poškozeného, k jejich vzájemnému vztahu aj. Není podmínkou, aby se jednalo jen o verbální projev pachatele, v němž se slovně objevuje vyhrůžka usmrcení, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou. Zákon při vyjádření všech jednotlivých znaků skutkové podstaty trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci projev pachatele neváže pouze na slovně formulované vyhrůžky, ale vztahuje je k souhrnu všech okolností, za nichž se takový projev pachatele uskutečnil při splnění toho, že takové jednání ve svém celku vedlo k vyvolání důvodné obavy.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 1445/2006, ze dne 14.12.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o dovolání nejvyšší státní zástupkyně v trestní věci obviněného L. Š., proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 8. 2006, sp. zn. 23 To 536/2006, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 3 T 87/2005, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušuje usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 8. 2006, sp. zn. 23 To 536/2006, v celém rozsahu. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Českých Budějovicích přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Dovolání nejvyšší státní zástupkyně směřuje proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 8. 2006, sp. zn. 23 To 536/2006.

Toto rozhodnutí navazuje na rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 11. 2005, sp. zn. 3 T 87/2005, jímž byl obviněný L. Š. uznán vinným trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák., kterého se podle skutkových zjištění v něm popsaných dopustil tím, že dne 11. 3. 2005 v 19.00 hodin v obchodním domě poté, co byl přistižen pracovníky bezpečnostní agentury při odcizení zboží, byl jimi vyzván k následování do služební místnosti, když následně byl vyzván k prokázání totožnosti a umožnění provedení osobní prohlídky s cílem nalézt odcizené zboží, toto odmítl a se slovy „žádná prohlídka se konat nebude“, vyndal z pouzdra na opasku pistoli ráže 7.65 zn. BERETA a mířil s ní ze vzdálenosti 20-30 cm na krajinu břišní J. M., který mu zbraň vytrhl z ruky. Za tento trestný čin byl podle § 235 odst. 2 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon byl podle § 60a odst. 1, 2 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let za současného vyslovení dohledu. Podle § 60a odst. 3 tr. zák. byla obviněnému uložena povinnost, aby se v pravidelných lhůtách určených úředníkem Probační a mediační služby, nejméně však jedenkrát za šest měsíců, dostavoval k probačnímu dohledu a zde dokladoval své osobní a vydělkové poměry.

Z podnětu odvolání podaného obviněným proti výroku o vině i trestu rozsudku soudu prvního stupně Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací rozsudkem ze dne 10. 2. 2006, sp. zn. 23 To 49/2006, podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušil uvedený rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že se obviněný L. Š. podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštuje obžaloby.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) rozhodl o dovolání nejvyšší státní zástupkyně podaném v neprospěch obviněného L. Š. proti posledně citovanému rozhodnutí usnesením ze dne 17. 5. 2006, sp. zn. 8 Tdo 572/2006, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil označený rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 2. 2006, sp. zn. 23 To 49/2006, v celém rozsahu, jakož i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově

navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Českých Budějovicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Krajský soud v Českých Budějovicích, usnesením ze dne 17. 8. 2006, sp. zn. 23 To 536/2006, rozhodl z podnětu odvolání obviněného L. Š. tak, že podle § 257 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 11. 2005, sp. zn. 3 T 87/2005, a věc, spočívající ve skutku, že obviněný dne 11. 3. 2005 v 19.00 hodin v obchodním domě poté, co byl přistižen pracovníky bezpečnostní agentury při odcizení zboží, byl jimi vyzván k následování do služební místnosti, když následně byl vyzván k prokázání totožnosti a umožnění provedení osobní prohlídky s cílem nalézt odcizené zboží, toto odmítl a se slovy „žádná prohlídka se konat nebude“, vyndal z pouzdra na opasku pistoli ráže 7.65 zn. BERETA a mířil s ní ze vzdálenosti 20-30 cm na krajinu břišní J. M., který mu zbraň vytrhl z ruky, postoupil Magistrátu města.

Dovolání směřující proti tomuto naposledy uvedenému usnesení odvolacího soudu podané nejvyšší státní zástupkyní v neprospěch obviněného L. Š. je opřeno o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. f), g) tr. ř. Dovolatelka se neztotožnila s postoupením věci k projednání jako přestupek, protože nesouhlasí s tím, že by čin, z něhož byl obviněný obžalován, nebylo možné posoudit jako trestný čin. Nejprve poukázala na skutkové okolnosti a zdůraznila, že právní závěry nelze opírat o výpověď obviněného, v níž uvedl, že pistoli zn. Bereta vyndal z pouzdra na svém opasku s úmyslem ji položit na stůl, neboť tato verze nekoresponduje s obsahem výpovědi svědků J. M. a H. V., podle nichž obviněný pistolí mířil z bezprostřední blízkosti proti břichu poškozeného, když právě na podkladě těchto svědeckých výpovědí jsou učiněna skutková zjištění vyplývající z popisu skutku, o němž rozhodl soud prvního stupně ve výrokové části svého rozsudku ze dne 28. 11. 2005, sp. zn. 3 T 87/2005. Zdůraznila, že přestože je výpověď obviněného v rozporu s výpověďmi svědků, není důvod měnit skutkové závěry a je nutné vycházet z toho, že obviněný L. Š. mířil pistolí cíleně proti tělu poškozeného J. M. K tomu dodala, že tento závěr nezpochybnil ani Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 17. 5. 2006, sp. zn. 8 Tdo 572/2006. Tyto skutkové závěry považovala za stěžejní především pro možnost právního posouzení činu jako trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a odst. 1 tr. zák., a v této souvislosti zdůraznila, že odvolací soud měl zkoumat, zda jednání, jehož se obviněný dopustil, je způsobivé v jiném vzbudit důvodnou obavu, a tento znak posuzovat se zřetelem ke všem konkrétním okolnostem případu, zejména k povaze výhrůžky a k tomu, jak působila na poškozeného atd. Uvedené právní úvahy opřela o závěr, že postačuje, aby výhrůžka byla poškozenému adresována takovým způsobem, že si je pachatel vědom toho, že poškozený o ní ví. Jestliže dokazováním bylo prokázáno, že jednání obviněného vyvolalo u pracovníků bezpečnostní agentury H. V. a J. M. důvodnou obavu o život, popř. zdraví J. M., což dovodila z toho, že H. V. utekla a J. M. zareagoval výkřikem „to snad nemyslíš vážně“ a zbraň mu vytrhl, nebylo možné uvažovat pouze o přestupku, ale o trestní odpovědnosti obviněného. Z těchto okolností dovodila závěr, že skutková zjištění popsána ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně jsou postačující k naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a odst. 1 tr. zák. Dovolatelka též konstatovala, že ač bývá tento trestný čin obvykle spáchán verbálně, nebrání nic tomu, aby se jej dopustil obviněný i bez slovního doprovodu, pokud jde o natolik intenzivní jednání, které je způsobivé vzbudit důvodnou obavu poškozeného. Za takové jednání označila i vytažení pistole a její namíření z bezprostřední blízkosti proti tělu poškozeného, což je nutné posuzovat nikoli izolovaně, ale s přihlédnutím ke všem dalším zjištěným okolnostem. Na základě těchto úvah nepovažovala za správné, že věc byla postoupena Magistrátu města a odvolacímu soudu vytkla, že se měl i na toto právní řešení zaměřit a uvážit, že obviněný činem popsaným ve skutkových zjištěních soudu prvního stupně naplnil znaky trestného činu podle § 197a odst. 1 tr. zák. Pokud takto odvolací soud nepostupoval, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a ani nebyly splněny podmínky pro postoupení jinému orgánu podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř.

V závěru svého dovolání nejvyšší státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, ze dne 17. 8. 2006, sp. zn. 23 To 536/2006, podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Českých Budějovicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Obviněný L. Š. k tomuto dovolání podal písemné vyjádření, v němž uvedl, že souhlasí s právním názorem vysloveným Krajským soudem v Českých Budějovicích a ztotožňuje se s napadeným rozhodnutím.

Nejvyšší soud, který zkoumal dovolání nejvyšší státní zástupkyně ze všech hledisek, nejprve shledal, že toto dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. d) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

Ve vztahu k důvodu podle § 265 odst. 1 písm. f) tr. ř., podle něhož lze dovolání podat, bylo-li rozhodnuto o postoupení

věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí, dovolatelka označila za nesprávné napadené usnesení v tom, že byla věc obviněného postoupena Magistrátu Města. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, když rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení a v souladu s ním dovolatelka vznesla své námitky proti tomu, že odvolací soud v popsáném skutku neshledal naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci podle § 197a tr. zák.

S ohledem na tyto zásady a se zřetelem na obsah podaného dovolání a charakter napadeného rozhodnutí Nejvyšší soud učinil závěr, že přezkoumávané dovolání je podáno v souladu s dovolacími důvody.

Nejvyšší soud takto podané dovolání posoudil jako opodstatněné, a protože neshledal důvody proto, aby ho odmítl, ve smyslu § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti němuž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející.

Vzhledem k tomu, že dovolatelka napadenému rozhodnutí zejména vytkla, že odvolací soud dostatečně neuvážil všechny skutečnosti významné pro právní kvalifikaci trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák., je z hlediska projednávané problematiky vhodné uvést, že se tohoto trestného činu dopustí ten, kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu.

Z dikce tohoto ustanovení je zřejmé, že „vyhrožování“, jehož obsahem je usmrcení, těžká újma na zdraví nebo jiná těžká újma, je takový projev, který je způsobilý vzbudit důvodnou obavu, že pachatel své výhrůžky vyplní. Obava z takového projevu pachatele musí být důvodná, avšak nemusí k jejímu naplnění dojít. Považuje se za ni vyšší stupeň tísnivého pocitu ze zla, kterým je vyhrožováno.

Zda je vyhrožování způsobilé k tomu, aby v jiném vzbudilo důvodnou obavu, je třeba posoudit se zřetelem ke všem konkrétním okolnostem případu, zejména k povaze vyhrůžky, k fyzickým a charakterovým vlastnostem pachatele ve srovnání s fyzickými a povahovými vlastnostmi poškozeného, k jejich vzájemnému vztahu aj. Např. z okolnosti, že vyhrůžka byla adresována starší osamělé ženě nebo dítěti, lze usuzovat, že vyhrožování bylo způsobilé vzbudit důvodnou obavu. Podobně platí, že pokud bylo vyhrožování doprovázeno chováním, které ilustrovalo odhodlání pachatele vyhrůžky splnit (např. vyhrůžka usmrcením nebo způsobením těžké újmy na zdraví doprovázená šermováním nožem či pozvednutím jiné zbraně), bude též možno dovodit, že taková výhrůžka byla způsobilá vzbudit důvodnou obavu (Šámal, P. Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6., doplněné a přepracované vydání, Praha“ C. H. Beck, 2004, s 1187).

Ze všech těchto příkladů uvedených okolností, na jejichž základě je možné zvažovat povahu „vyhrožování“, lze dovodit, že není podmínkou, aby se jednalo jen o verbální projev pachatele, v němž se slovně objevuje výhrůžka usmrcení, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou. Zákon při vyjádření všech jednotlivých znaků této skutkové podstaty uvedený projev pachatele neváže toliko na slovně formulované výhrůžky, ale vztahuje je k souhrnu všech okolností, za nichž se takový projev pachatele uskutečnil při splnění toho, že takové jednání ve svém celku vedlo k vyvolání důvodné obavy. Je proto možné dovodit, že i když „výhrůžka“ není verbálně přímo obviněným sdělena, lze ji spatřovat i v takovém jednání pachatele, který svým chováním dává jiným způsobem výhrůžky najevo, tedy i nonverbálním projevem, za který lze považovat i to, že obviněný míří nabitou pistolí z bezprostřední blízkosti na jinou osobu. Nelze přitom odhlédnout od toho, že např. při výhrůžce zabitím záleží na konkrétní povaze výhrůžek a na tom, jak se pachatel při výhrůžkách celkově chová (srov. rozhodnutí č. 38/1971-II. Sb. rozh. tr.).

Uvážili-li se tyto obecné závěry na okolnosti zjištěné v projednávané věci, je významné to, že podle popsáných skutkových zjištění obviněný poté, co odmítl provedení osobní prohlídky a uvedl „žádná prohlídka se konat nebude“, vyndal z pouzdra na opasku pistoli ráže 7.65 zn. BERETA a mířil s ní ze vzdálenosti 20-30 cm na krajinu břišní J. M., který mu zbraň vytrhl z ruky. Je tedy patrné, že obviněný přitom, když zbraní uvedeným způsobem mířil, uvedl to, že „žádná prohlídka se konat nebude“, což jsou slova, která sama o sobě předpokládají výhrůžku usmrcením neobsahují. Je však nutné je zkoumat v kontextu i s dalším, na tento slovní obrat navazujícím jednáním obviněného, který bezprostředně poté „vyndal z pouzdra na opasku pistoli ráže 7.65 zn. BERETA a mířil s ní ze vzdálenosti 20-30 cm na krajinu břišní J. M.“. Tímto celkovým chováním obviněný vyjádřil zcela bezprostřední a zřejmou výhrůžku způsobení těžké újmy na zdraví event. smrti.

V daném případě lze přitom shledávat naplnění i dalšího znaku trestného činu podle § 197a tr. zák., jíž je vzbuzení důvodné obavy, který je naplněn tím, že poškozený J. M., jakož i H. V. na chování obviněného bezprostředně zareagovali, poškozený tím, že zbraň obviněnému vytrhl z ruky, kterou mu předtím zkroutil za zády (a posléze zjistil,

že byla nabita ostrými náboji), a poškozená z místa činu ze strachu utekla.

S ohledem na tyto skutečnosti je důvodné v popsaném skutku shledat naplnění znaků trestného činu podle § 197a odst. 1 tr. zák., a to i přesto, že obviněný přímo slovně nikomu z přítomných ani nevyhrožoval. V daném případě lze totiž ze všech prokázaných skutečností dovodit, že i při absenci slovní výhrůžky usmrčením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou, skutečnost, která byla skutkovým dějem prokázána, že obviněný vyndal z pouzdra na opasku pistoli ráže 7.65 zn. BERETA a mířil s ní ze vzdálenosti 20 30 cm na krajinu břišní J. M., který mu zbraň vytrhl z ruky, stačí pro závěr, že i bez slovního doprovodu šlo o natolik intenzivní jednání, které bylo způsobilé vzbudit důvodnou obavu poškozeného v souladu se znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 197a tr. zák., jak požadovala dovolatelka. Vytažení pistole, její namíření z bezprostřední blízkosti proti tělu poškozeného v obou poškozených vyvolalo obavu, že by obviněný mohl ze zbraně vystřelit a taková obava byla za daných okolností i zcela důvodná, a to tím spíš, že zbraň byla nabita ostrými náboji.

Dovolací soud dále považuje za nutné poukázat i na to, že se odvolací soud v rámci odůvodnění svého rozhodnutí otázkou právní kvalifikace podle § 197a odst. 1 tr. zák. nezabýval ze všech potřebných hledisek a na podkladě zjištěného a ve výroku soudu prvního stupně popsaného skutku řádně nezkoumal jednotlivé znaky této skutkové podstaty, ale zaměřil se výhradně jen na to, zda jednání mohlo u poškozeného a svědkyně vzbudit důvodnou obavu. Odvolací soud navíc závěr o tom, že v jednání obviněného nelze spatřovat naplnění znaků žádného trestného činu, založil i na nepodložené úvaze, odporující obsahu popsaných skutkových zjištění, „že by nebyla vyvrácena obhajoba obviněného, že pistoli jen vyndal sám a nečekal na to, až ji případně u něho najde ostraha“, protože, jak je výše opakovaně uvedeno, podle skutkového zjištění obviněný na poškozeného „mířil“, což je skutková okolnost, z níž bylo nutné vycházet.

Na základě těchto právních úvah se Nejvyšší soud ztotožnil s požadavkem dovolatelky, aby skutek, jak byl popsán, byl právně kvalifikován jako trestný čin podle § 197a odst. 1 tr. zák. Závěr Krajského soudu v Českých Budějovicích o neexistenci dostatečných podkladů pro posouzení jednání obviněného jako trestný čin násilí proti jednotlivci a skupině obyvatelů podle § 197a odst. 1 tr. zák. a z tohoto důvodů postoupení věci jinému orgánu k projednání jako přestupek, je nesprávný a dovolací soud se s ním neztotožnil.

Nejvyšší soud ze všech uvedených důvodů dovolání nejvyšší státní zástupkyně proto posoudil jako důvodné, neboť napadené rozhodnutí trpí vadami, pro které nemůže obstát. Proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 8. 2006, sp. zn. 23 To 536/2006, jakož i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Českých Budějovicích přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Trestní věc obviněného L. Š. se tímto opět vrací do stádia odvolacího trestního řízení vedeného na podkladě odvolání podaného obviněným proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 11. 2005, sp. zn. 3 T 87/2005, a na odvolacím soudu bude tento řádný opravný prostředek v potřebném rozsahu znovu projednat. V dalším řízení bude odvolací soud vázán právním názorem Nejvyššího soudu uvedeným v tomto rozhodnutí, ale i v dřívějším usnesení ze dne 17. 5. 2006, sp. zn. 8 Tdo 572/2006, a o vině obviněného v naznačeném směru rozhodnout.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)